

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Pau vertadera*, per Mossen Manuel.—*A reveure*, per † Tomás Forteza.—*Al Sr. Batle de Palma*, per el Director.—*La Filadora*, per Mossen Jacinto Verdaguer.—*Noticies històriques*.—*Sants y festes*.—*Llissons dels protestants als catòlics*.—*Mala notícia*.—*Al toque de oraciones*, per Jerónimo Forteza.—*Folk-lore mallorquí*, per S. Elviro Más.—*Correspondencia*, per Abdón X. Janer.—*Entreteniments*, per S. Elviro Más.—*Anuncis*.

PAU VERTADERA

En quin plaer y tranquila satisfacció disfruta de la calma, que quieta s'estén com rosat mantell demunt s'agitada naturalesa, el pobre caminant qui en nit negre y faresta, esporuguit, ha sentit al voltant seu siular la ventada, retronyer lo tro y serpetjar enlluernadora la verga de llamp demunt la freda tramuntana. Ab quina pau y suau conhort contempla la bonança lo mariner fatigat y abatut, quant en temporal desfet ha vist aixecarse altives y agigantades les ones de la mar amessant esfonsar dins sos abims negres y sens fons sa tan sobatuda y croixida nau. Ab quina alegría y tranquila complasencia aixuga sa febro senca cara amarada tota de suhor lo valent guerrer quant arradossat á s'ombra d'un arbre, ensaboreix lo goix que dona l'haver guanyat la batalla.

Parescuda tranquilidat necessitaven al pareixer els deixebles del Bon Jesús, quant passada sa maror trista y espantosa de la cruxifixió y mort ignominiosa de son bon Mestre, estaven arredossats dins el Cenacle pensant en les escenes horroroses y cruels qu'havían presenciats, pensant s'odi y negre ingratitude d'aquel poble tan estimat del seu Pastor y duplant una vegada mes de la divinitat d'Aquell

que així acabava de sajellar sa hermosa doctrina ab sa mateixa sanch. Poruchs, necessitaven donchs qui los reanimás; débils, qui los dasfortalega; y lluytant entre les onades de la persecució més descuberta y les sobatudes del ducta més amagat; entre el temor de lo passat y els perills de lo futur, anyoraven sentir la veu omnipotent del seu Mestre, que com á altre mar avalotat, fes renaixer dins son cor sa tranquilidat y sa bonança.

Orfes de pastor, concirosos y tancats dins lo Cenacle, de por que tenían als Escribes, diu lo sagrat Evangeli, estaven els apòstols vuyt dies después de la resurrexió triufant y gloriosa del Bon Jesús, quant se presenta devant ells tencades ses portes y per dues vegades los saluda y escomet d'aquesta manera: "La pau sia ab vltros," y els deixebles s'alagraren tot, diu lo Evangelista, havent vist son Senyor.

Aquesta amorosa y tranquilisadora escamesa, dona també en aquest día de pau l'Iglesia santa als fills volguts, qui durant la setmana de passió han vist el seu Mestre perseguit, humillat y escarnit y han contemplat nuat de sentiment y tristor lo cor, al seu Deu com arrosegant faixuga é ignominiosa creu, pujava fatigós lo Calvari y moría abraçant d'amor als pobles y perdonant als pecadors. La pau sia ab vltros, diu avuy l'Iglesia als fills, qui havent escoltat durant la corema passada, ab ses degudes disposicions la paraula de Deu, han sabut correspondre á les inspiracions divines, y faels als cops de la gracia, han plorat les seves baixesas y caygudes, als peus del ministre de lo Altíssim. Mes aquesta pau que dona avuy l'Iglesia, la dona tant sols y la demana per els seus fills vertaders, per aquells qui com altres deixebles están trists y abatuts, afligits y concirosos dins lo Cenacle, recordant las escenes sagnentes del Calvari ó pensant en l'orfenesa cruel en que los ha deixat Aquell

qui umplia de conhort y vida lo seu cor. Aquests son y no altres als qui dona avuy la pau el Bon Jesús ressucitat. No la dona á Judes qui el vené y entregá ab una traydora besada en mans de sos inimichs; ni á n' aquell poble descregut qui olvidant passats beneficis demanava, empés per els sacerdots, que caygués demunt ells y sos fills la sanch de l' Ignocent; ni als Escribes y Fariseus qui fent capades l'insultaren y escarniren estant penjat en la creu; ni á Pilat qui trepitjant tota justícia el condená á la mort més afrontosa; ni á tots aquells, ab una paraula, qui enfurits y com alienats cridaren y demanaren la mort de la justícia y el triunf de l' iniquitat; no, per tots aquests no hi ha pau.

La pau que dona avuy l' Iglesia, la pau que demana es per els deixebles, per sos fills vertaders, per els bons cristians, per aquells qui, havent sentida sa maror turbulenta que com á mar avalotat axecaven dins son cor ses passions y sa mala vida, necessitaven y anyoraven bonança; per aquests es la pau; y aquests com altres deixebles havent vist triufant y gloriós el seu Deu, s' umplen de satisfacció, de conhort y alegría y experimenten de ple y ensaboreixen d' aprop els plahers seus y abundosos de la pau de Deu.

Mes per els dolens... no hi ha pau. Per aquells qui com altres Judes entregan y venan la seua conciencia, la seua fé y dignitat per una grapada de monedes de plata, escrivint *Electras* que los produeixen en menos de vint dies més de quatre mil duros; ò defensant plets que aixequen tant de polsim com el de n' *Ubaó*, que saben tirá en poch temps dins les butxaques dels qui així los defensen un parey de pareys de mils duros. Per aquells qui com altres Escribes y Fariseus trabayen per el reynat de la irrelligió y el pecat acabussant les masses populars, fentlos demanar frenètics la mort de la virtut é ignocencia y fentlos cridar que muiren els jesuites, y les congregacions relligioses, y els capellans, y la reacció y tot lo que sia opressió de la llibertat més lliberal y que visca Barrabás y el socialisme y s' anarquía y en Salmerón y en Galdós. Per aquells qui com altres fariseus hipócrites troban massa feixuch el jou dels deu manaments de la lley de Deu y dels cinch de l' Iglesia, y com ells no miren prim en deixar brut de part de dins el tassó de la seva conciencia, encara qu' el netetjin de part de fora, anant á missa els diumenges per pareixer bons y passar per honrats y no pensant en dejunar, ni en borrar-se de ses males publicacions, ni en deixar s' abono al teatro quant ses representacions que s' hi fan son inmorals ò infernals, ni en surtir de la parroquia, etc., etc. Per aquells qui sols van á l' Iglesia per esser vists ò a sentir els sermons

quant los agrada el predicador, afluijantse d' anarhi quant aquest los fer de aprop reprenitlos passions que preferirien acallades ò recordantlos obligacions feixugues que voldrien no saber. Per aquells, ab una paraula, que son de l' Iglesia quant los convé y quant no, no tenen escrúpol de perseguirla, insultarla y entregarla com á Cristo en mans dels seus inimichs, perque la humilien, afrontin y descarada y publicament la crucifiquin; per aquests no hi ha ni hi pot haver pau; ni ja may podrán ensaborir tots aquests els plers seus y hermosos que proporciona á s' ánima la pau verdadera; y ja may tendrán pau; perque diu el Senyor qu' els dolens no 'n tendrán, y primer farà uy el cel y s' esbucará la terra, antes que deix de cumplir-se lo qu' Ell ha dit.

MOSSEN MANUEL.

À REVEURE

Abatuda y defallintne
 Sus lo penyal seu la mare.
 Y juga a sos peus ab roses
 Y ortigues l' orfe de pare:
 —Fesme un petó, fill del cor,
 —Y encara mil si us agrada.....
 —¿Per qué plorau, mare mia?
 Me gela 'l front una llágrima!
 —Sens qu' ab plant abans se sequi
 No 's vol desprendre de l' ánima
 Exa carn de 'l cor rebelle;
 Plor p rque a la matinada
 Plorarás tu quant te vejas
 Tot solet en la montanya.
 —¡Tot sol, mare, 'm moriría!
 ¿Y vos?— Jo me 'n seré anada
 Vers ton pare qui ja 'm crida.
 —¡Vull venir!— No pot ser ara,
 Deu vol que fassas ta via
 Pantejant per la montanya.
 —Mareta, fassem-la junts.
 —Aquí 'l meu camí s' acaba.
 —¿Qué feré sense qui 'm guie?
 —Mira, fill, a l' estelada;
 ¿Veus exa estrella qui brilla
 Entre núbols solitaria,
 Qui par que 't veu tremolosa,
 Qui par que vol acostarse?
 L' ull de ton pare es qui 'ns mira.
 —¿Es al cel?— Allá 'ns aguarda.
 Vora d' exa estrella hermosa
 N' exirá una més clara;
 Lo meu ull desde la gloria
 No dexará de vetlarte.
 —¿Y us veuré?— Si a lo cel miras
 Y creus la meua paraula.
 —Feume un petó, mare mia,
 Que 'l pler del cor me regala.
 —A reveure, fill meu dolç,
 Fins que tornes a la pátria.

L' ull fitxat en dos estels
 Fent sa via s' en pujava,
 Calcigant roses y ortigues
 L' orfanet de pare y mare.

† TOMÁS FORTEZA

Al Sr. Batle de Palma

«Desde mi nuevo puesto atenderé todas las indicaciones que haga la prensa, factor importantísimo que ha de servirme para desempeñar mejor mis deberes.»

(Comunicació dirigida al director d'aquest setmanari, dia 11 de Mars del corrent any, suscrita per lo molt honorable Sr. D. M. E. Lladó, desde l'Alcaldia.)

Avuy compleix un mes que també reberem, junt ab un B. L. M., de dit Sr., un ecsemplar imprés dels *propòsits* que l'animavan en favor de la ciutat cuals interessos de R. O. se li han confiat.

MALLORCA DOMINICAL, representada per sa Direcció, agraheix al Sr. Batle dites atencions, y en mostra de lleal y sincera correspondencia, avuy li dirigeix aquestes quatre paraules (a).

1.ª Bé nos sembla lo de «normalisar els servicis de la Guardia municipal y dels facultatius del Ajuntament reglamentantlos». Axí no se veurán tantes deficiències en matèria de policia urbana, com acusan: els ambalums y tauletes sobre les aceres impeding el pas al públich; els atlots veyvés retxant les noves fatxades y apedregant als transeunts; els anuncis de *Ron Africana*, sobre l'*obelisco* y ses *Lleones* des Born, etc., etc. (un día en plantarán á s'esquena de qualque municipal); els canots, cusses y quissons alloure, per dins ciutat, sense morral: els pobres de professió, que en els cancells de les Iglesies apuran la paciència dels feels; els carreters que descarregan escombros dins sa Riera; y molts d'altres abusos que *deshonran* á... la Guardia municipal d'aquesta ciutat.

2.ª Bé mos pareix lo de «l'urbanisació de Palma, procurant adobá els empedregats de places y carrers» á fi de treure clots y fanch, segons clama la *prensa*, y aplaudim fort que axí s'haja comensat á fér.

3.ª Gran cosa será veure que no se ven carn estantissa, ni ví artificial, ni llet de cabres malaltes, ni s'empran mesures y balansses amb *manipolo*, etc.

4.ª Millor trobam lo propòsit de «vetlar per la salut del vecindari, augmentant les brigades de la *limpieza pública*, y no consentint focos infecciosos,..... comensant per evitar la falta d'aygua.....»

5.ª Ab bon gust acceptam «l'oferiment y empenyo pera conseguir cuantes millores se projectin en benefici de Palma, convertint en realitats les aspiracions que demani l'opinió pública per medi de ses Corporacions, entitats, Ajuntament y la *prensa*.»

Y últim. Prenguerem nota del *Balans*, demostratiu de la situació econòmica del Ajuntament de Palma, dia 10 de Mars de 1901, confiant que quant dexi l'Alcaldia el Sr. Lladó, qui tan de bona fe y dignament l'ha ocupada, rendirà contes á satisfacció de tots los seus administrats.

II

Ara mos toca á noltros, de la *prensa local* (encar que els més insignificants), cooperar, conforme mos ho solicita, á fi de no tenir part en lo

(a) En lloch d'acudir al seu despaix, d'una á una y mitja, segons mos invitava, hem cregut més cómodo estamparlès; axí s'en podrá enterar a cualsevol hora.

fracás, si se malograssin tan bells y honrats propòsits. A dit fi y efecte, mos permetrem darli los sigüents conseys.

1.er—En quant als nous Reglaments, sería bó tenir en conte que, l'any 1898, se presentá una *proposició* al Ajuntament pera completar y millorar les *Ordenances Municipals de Palma* (b). Una vegada, corregides y ampliades, s'haurían de fér cumplir en tot y per tots, sens contemplacions ni parcialitats odioses.

2.º—Verbo l'urbanisació de Palma,.... les meteixes Ordenances aplicades ab discrecció y constancia bastarian. (Desd'ara ja aplaudim corament al Sr. Batle les ordres dadas á sos dependents per capturar els jochs. Deu vulga que sían rigorosament cumplides.)

3.er—Si l'Alcaldia vetla pera que 'ls aliments corporals sían bon y sanitosos, també deu haver de tenir esment y ánsia pera que els *aliments espirituals* que publicament se venen (ja sia dins mostradors, ja pregonantlos), no sían verinosos. La pornografía estampada, que s'espargeix dins Palma, senyor Batle, ja es tanta y tan escandalosa que s'ha convertida en epidèmia. (*intelligenti pau-ca*).

4.º—La *Sanidad y limpieza pública*, dexan tant que desitjar....! Y no aludim á la netedat dels carrers, ni als magatzems de materies fermentables, no. La nostra atmósfera está contaminada per les maldicions y flastomies, per les males paraules y frasses grolleres, que, á totes hores y per tot arreu escampan els homos y atlots sens educació, qualque jove ben vestit; qualque municipal ab s'uniforme; y els carrilés, els soldats y qualque criada

L'escandol ha arribat á tal punt, que no es possible sortir de ca-seua un pare ó mare ab ses filles fadrinetes sens que, á cada passa, s'hajin de tapar les oreyes y empagahirse....

Sr. Batle Lladó: ¿Qué li costaría á V. E. fér repicar els tamborers, publicant un *bando* y prohibint baix de fortes multes les flestomies? (c).

5.º—Millores dins Palma,.... ¡Grans ensomnis!

Lo de conduhir aygues abundants, ja ha estona que s'en parla (d).

Lo del nou Matadero....

Lo del Mercat cubert....

Lo dels sitis per jugar higiènicament els nins de casas pobres....

Lo del Parque de Bellver....

Lo del Monument á R. Lull..... (e)

Si la malahida política no hagués enmatsinat al Municipi; si els palmessans haguessin entès lo que significa y ha de ser el vertader *Regionalisme*; si els egoismes y rivalitats personals no mos cegassin, serían possibles dites millores; noltros pes-

(b) Advertim que no la promogué cap esperit polítich, ni tenia per objecte arruinar les families dels jugadors y borrarxos, dexant ubertes les tavernes tota la nit.

(c) Y quant hey atrapassin un dependent de la seua antoritat, multa doble.

(d) Desde aquest setmanari, n'hem haguda rahó en los números 187, 191 y 193. Nigú en fé cas.

(e) Temps fá que l'Ajuntament de Palma se comprometé á pagar dos mil duros per un modelo de estatua de Ramón Lull. El Sr. Batle, president de la 1.ª Comissió ecsecutiva, perteneix á la 2.ª actual, y per tant á V. E. li toca contestar al *Diario de Mallorca* qui, en sério, digué: «Se dice—y la pluma se resiste á creerlo—que el proyecto (de monumento) está en el desván, arrinconado...»

Tal volta es vé que n'hi ha un dalt es porxo de la Sala... Bò sería que, si s'ha d'alsar dita estatua, millorant artistica y dignament algún siti públich d'aquesta ciutat, la duguessin de Madrit, interín se publica el programa de concurs per premiar el millor projecte de monument.

simistes ja no esperam veurerne cap, ... á no ser que coma tal s'hi judich l' axamplament d' aquesta desgraciada Palma, axí com s' ha comensat, qual *millora?* després de tants d' anys d' espera li *costa* *rá uns cuants mils duros* per l'aprovació d'un projecte

Senyor Batle: si Deu ho vol, un altre dia, després que s' hagin ateses les observacions, que avuy li hem dirigides, al manco les que pot atendre l' Alcaldia sens ajuda de ningú, ... continuarem dantli conseys que, com bé 's veu, son en profit del vecindari, y no de cap interès particular.

Mentres tant s' ofereix de V. E. amic y servidor q. l. b. l. m.

EL DIRECTOR.

LA FILADORA

Tota la nit he filat
vora l' estany de Benyolas
al cantar del rossinyol,
al refilar de las gojas.

Mon fil era d' or,
d' argent la filosa,
los boscos vehins
m' han pres per l' aurora.

Per devanar lo meu fil
tinch belles devanadores,
les serres de Puigneulós,
les de Mon y Rocacorva.
La plana del Ampurdá
may ha duyt mellor corona,
corona de raigs de llum
trenats ab liris y roses.

Mon fil era d' or,
d' argent la filosa,
los boscos vehins
m' han pres per l' aurora.

Com lo fil era daurat
les medeixes eran rosses,
hermosos cavells del sol
encastats de boyra en boyra.
Llur teler es de cristall,
de vori la llangadora,
veus' aquí 'l vél qu' han teixit
tot esprés per una boda.

Mon fil era d' or,
d' argent la filosa,
los boscos vehins
m' han pres per l' aurora.

MOSSEN JACINTO VERDAGUER.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1794. Dia 19 d' Abril (Dissapte Sant), en la Iglesia Catedral de Mallorca, l' aniversari de la bendició de la nova y magnífica pila baptismal, costada per son bisbe Sr. D. Pere Rubio.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Dia 15.—Dilluns.—Stas. Bassilisa y Anastassia, mrs.
Dia 16.—Dimars.—S. Toribi, bisbe.
Dia 17.—Dimecres.—S. Aniceto, papa y mr.
Dia 18.—Dijous.—S. Eleuteri, bisbe y mr.
Dia 19.—Divenres.—S. Hermógenes, mr.
Dia 20.—Dissapte.—Sta. Aynés de Monte Pulciano, vg.
Dia 21.—Diumenge ✠.—La Divina Pastora de les ànimes Maria Santíssima.

LLISSONS DELS PROTESTANTS ALS CATÓLICS

Els nortamericans, a Filipines, han fét embarcar per *les Marianas* als principals masons de Manila, que de tanta preponderancia gosavan quant *allò* era d' Espanya; al mateix temps han encarregat el govèrn de ses parròquies als fiys de Snt. Ignaci, de Snt. Agustí, de Snt. Francesch y de Snt. Domingo; es dir: jals frares y Jesuites que l' *Hermano Pau* ó sia Don Práxedis dexe apedregar dins l' Espanya. De manera que els protestants de Filipines protejeixen als catòlics! ¡Bonà lliadó p' els Senyors Ministres de Madrit!

Item, més: Les Càmbrs legislatives de Nova-York han votat que serán castigats ab fortes multes y presó fins per dos anys els que intentin suicidarsé: amb deu dies de reclusió els que blasfemin; amb cinch dies y deu *dollars* els qui fassin feyna en diumenje, y la provocació *al dessafio* amb *deu anys de estar á s' sombra*.

En es temps que correm, casi desitjariam un Govern protestant.

Valgue que, a Mallorca el nou Governador senyor Naranjo, ha comensat beníssim, confirmant ses ordes de son antecessor, relatives als jochs prohibits. Els mallorquins honrats l' aplaudeixen. Y ja que de dita superior Autoritat civil de la provincia parlam, que mos permeti cridarli s' atenció sobre el *ram* nomenat d' *higiene*. Si procurás encorralar aqueixes escampadisses d' *ólibes* que se veuen p' els carrers de Palma desde l' hora baixa fins á la malhora; si castigás fort ferm als seductors de la juvenea que ab sos banderíns d' *enganche* la prostituexen; si ajudás als pares mancats de forsa moral y material per ferse obehir dels seus fills descarriats; si fés tot això en quant ses atribucions l' hey permeten, estiga segur que tota Mallorca li agrahirá aquests favors, y molt especialment la Capital, que es dins hont l' escandol y la perversió de costums ja reyna desenfrehida.

¡Per amor de Deu, Sr. Governador!

MALA NOTICIA

No tenen gayre vessa, ni reposen gens els que s' han proposat qu' el jardí abans florit y espone-rós de nostra Roqueta es torni un hermás, a força d' escamparhi males llevors, perque aufeguín la bona sement de la doctrina cristiana. Ho deym perque no fa gayre dies que l' *Unió Republicana* ha espargida una fulla que du per títol "*Corpus Christi*" endregada al *Clero espanyol y americá!*.... Gracies a Deu el clero per trobar la veritat no ha mester les fonts térboles de l' *Unió* y de sos amichs protestants; ne té d' aygua viva, pura y estillada: per aquest cap no avengarán gran cosa. Ja no s' aconhorten ab la calumnia als ministres de Deu, ab la befa de la pietat, ab atacar y posar en ridícul l' Iglesia y sos dignes representants... ja necessiten atacar el dogma en el misteri més gran, august, y també més conforme a la sana rahó; l' Eucaristía. Com a cristians ne protestam ab tota la forga de nostres conviccions ben arrelades; protesta MALLORCA y cadescun de sos Redactors; qui per el be dels mallorquins voldrien que fos arrancat el juy, que prest li das el colp de mort la faus de les penes espirituals de l' Iglesia.

Al toque de oraciones

ENTRE celajes de fuego aparece la misteriosa
lontananza del crepúsculo y los pajarillos se
reunen para saludar á la Reina de los cielos.
¡Bendito sea el regocijo de las aves!

Sobre el azul obscuro de los lejanos montes,
brilla con incierta luz la estrella de la tarde; pen-
samiento divino que serena los corazones y les
atrae al refugio de la Virgen inmaculada.
¡Bendita sea la Estrella del amor!

Desde el piadoso campanario llama la gracia
de Dios á los que viven en Jesucristo, para que
envíen un recuerdo á su dulcísima Madre.
¡Bendita sea la voz de las campanas!

¡Hermanos! los que sentís como ecos del otro
mundo las armonías de la naturaleza, no dejéis
pasar la hora de la santa melancolía, sin haber
implorado nuevas caricias maternas. Recogido
han los querubines el manto color de rosa con que
adornaron á la tierra para el momento de la salu-
tación universal. Envuelto en las sombras de la
noche, se acerca el Espíritu de las tinieblas; y al
rumor de sus pasos se estremecen é inclinan sus co-
rolas las sencillas violetas y los delicados lirios del
bosque. A la par de estas humildes flores, enviad
los perfumes del alma á la Madre de los Desam-
parados.

¡Oh Madre! Enjuga el llanto de los pobres
huérfanos que dejaron su esperanza en una tumba.
Muestra tu corazón á los infelices pequeñuelos
que no conocen la dulzura de los besos mater-
nales.

Detén el azote que va á abrir las carnes del
indefenso esclavo cubierto de ignominia, que lleva
sobre sí la cruel felicidad de los que le atormentan.

Derrama una gota de bálsamo sobre las heri-
das del que yace en el campo de batalla, sin el
llanto de los que le quieren.

Desvanece la pesadilla del abismo en los que
luchan con los horrores de la muerte, solos, con
delirio de espanto, entre las olas del agitado mar.

Envía una lágrima de tus ojos á los que se
agostan heridos por la calumnia; una mirada de
amor al preso inocente; una gota de sangre de tu
divino Hijo á los criminales degradados.

¡Madre! no abandones á los hijos de tu angus-
tia entre la miseria de las pasiones, entregados
á la voracidad de los deseos terrenales.

No permitas que desperdiciemos nuestra alma
en el sueño de la vida, ni que adornemos la mar-
chita frente con las flores que crecen en el camino
del sepulcro.

Convierte nuestras lágrimas en semilla de vir-
tudes, y la tristeza de los desengaños en afán de
la corona inmarcesible.

JERÓNIMO FORTENZA.

ERRATA.— En l' article *¿Sol-pás ó Sal-pás?*
del número anterior, s' estampá dos pichs *la sang
del Angel*, en lloch de *la sang del Anyell*. ¡Fou
garrafal!

FOLK-LORE MALLORQUÍ

MES CANSONS DEL DEXAU LO DOL (*)

Cada cosa a son temps y... per Pasco (dich jo
avuy) el *dexem lo dol*. Ara idó que tornam esser
demunt festes, y ja que l' any passat vos vaig dar,
aquí mateix, un menadét de gloses d' aquestes que
se canten anant a replegá ses panades, com s' acos-
tuma aquests dies per casi tots els pobles de Ma-
llorca, avuy he dit: tornamhi torná, y veisne aquí
un grapat més, que si 's ve que de molts son co-
negudes, crech que no han estat incloses a ses co-
llections vistes, ni posades en lletres de motlo.

Son molt conegudes; es ve. Idó per axó mateix
les pos; y axí els lectors pagesos que viuen dins
ciutat y els ciutadans qu' alguna vegada les han
sentides cantá podran recordar y assaborir, lo ma-
teix que si s' hi trobassen, sols llegintles, aquell
cant viu y mogut dels pobles de la part de Ponent,
en que tal volta goxosos y alegres prenian part,
quant atlots, acompanyant y repetint, després de
cada glosa, sa tornada: *dexem lo dol, cantem ab
alegria...*

Si els lectors son de pes *Plá*, los parexerá que
es troben en mig de ses colles que van cantant a
veus diferents y harmonioses les cançons de ses
panades, y que s' arreplegan principalment per
Lluchmajor y per Sant Jordi, ab sa música tant
den Tortell com ab sa del P. Cardell, que, acom-
panyada d' orquesta sol substituía sa del primer.

Pot ser n' hi haja qualcun qui li apar sentí se
alegre música del mateix Tortell que, segons me
digueren, compongué pes binissalemés y que can-
tan, acompanyats de sa seua banda, cad' any al
sortir a replegá per sa bauxa de Pasco.

D' aquestes cançons s' en aprofitarán també,
per axó de que son molt conegudes, aquells en
quals pobles *axó* ja no s' usa, perque axí recorda-
rán aquell temps xalest en que feyan sa capta de
ses panades tan alegre y suspirada, per despres
fer es pan-caritat, y se confirmarán de que efecti-
vament llavó passaven més gust, perque encare
no hi havia tanta malicia y es temps en veritat,
era milló.

Si entre els lectors hey ha algun *sprit-fort* que
trobi tot axó massa *ranci* y passat de moda, o al-
gun altre que volgués trobá cosa nova y milló, o
passá es temps ab altres de *més profit* (es temps
destinat a llegirnos, s' entén)... que dispensi y
giri fuya; no 's per ells que copiam ses gloses o
altre casta de *folk-lore*.

Per ara prou, y ja que diumenge vos ne servi-
ren un bon grapat y per cert no poch saboroses,
en posaré poquetes per no cansarvos.

Jesucrist quant va morí
enclavat a una creu,
pecadors, voltros sabeu
sa carrera que patí;....
Noltros som venguts aquí
perque panades mos deu.

A mi 'n diuen Roveyat
y m' ho diuen de mal nom,
aquí som vengut aviat
a cantar *dexem lo dol*.

(*) Les teniem preparades per publicarles diumenge passat,
pero hem cregut qu' avuy dia del Angel, dia des pan-caritat, no
será fora de lloch el posarles. Els números del MALLORCA ahont se
n' han publicades son: el 62, trescrits del *Museo Balear* (del any
1877); el 168 y el passat 219.

A n' aquesta casa hey há
una jova com un sol,
llecensi vuy demaná
per cantá: *dexem lo dol*.

Demunt es puig d' Orient
una Santa hey han posada;
si no mos dau sa panada
no vos darém aygordent.

La mos heu de da fineta
que noltros també som fins,
en pochs ossos a dedins
y sa carn sia tendreta.

Deu esser na Margalida
qu' he sentida conversá,
ara se deu axecá
per sa panada escaufá
per alegrar en Mesquida.

Noltros som una cuadrilla
que venim cercant panada
de cinquanta pams d' alsada
y coranta de rotlada
que puguem seure hi dedins.

Si no hu fetes ses panades
dimecres porém torná;
y la mos heu de triá
qu' hey haja moltes tayades.
Deu mos dó forsa a ses barres
per poderla roegá.

D' esta bona casa honrada
no s' en va ningú falló;
antany mos daren panada,
enguany panada y flaó.

"Alabém primerament...."
qu' heu heurém dit de vegades;
voldria que ses panades
mos venguessen en augment.

Joveneta fe el favó
de donarnos sa panada
y serás apreciada
de tota la nació;
si no tens festetjedó
triarás de sa rotlada:
si n' hi ha cap que t' agrada
ninguns te dirém que no.

Noltros som uns gabellés
que no haviem cantat may;
si voleu vení a n' es ball
donau panada o doblés.

Vos l' amo, si teniu sed,
axicauvos prestament,
qu' es flasco de s' aygordent
está dins es paneret,
sortiu, beureu un glopet
y viureu alegrement.

Oh mare y fiya plegades
feis ses festes en salut,
ara quedau convidades
pes ball de la joventut.

Si no heu fetes ses panades
coques, ni flaóns, ni pa,
donaumos per refrescá
y no heurém vengut debades.

Tant m' es panada ó flaó
com coca, tot s' aprecia;
perque aquesta companyia
només serca s' unió.

Si mos dau panada
panada en pessichs,
a n' es ball des pobre
sereu com a richs.

Ja veig llum ja veig claró
y sa madona qu' es xeca;
¡qu' heu será de bona aquexa
per posá dins es sarró!

Si son bones ses tayades
y de pasta verdadera,
voreu de quina manera
mos ermolarém ses barres.

Sa panada qu' ara heu dada
sia per bona amistat;
molts anys y en sanitat
puguém veure tal diada.

El replegador

S. ELVIRO MÁS

CORRESPONDENCIA

Inca 5 d' Abril de 1901.

Benvolgut Director: M' ha paregut que vosté
está enfadat perque no li he dat conte de les coses
qu' han passades a Inca durant la Corema.

Mos ha predicat el Rnd. P. Perelló, dels SS.
Cors de Jesús y María. ¡Ja 'n té d' amor y zèl per
la salvació de les ánimes! A mí me pareixia un
Sant Ambrós qu' ab magestat y valentia cla-
mava cuantre el pecat. Y la gent que no li ha
mancada en tota sa Corema, á poques n' hi havia
vista anar tanta.

Però... ¡ja heu es astut el dimoni! quant se
temé que dit Pare venia á predicar á Inca; cá! cá!
se digué: aquest m' ho vá á desbaratar, ara que
jo heu tenia ben encaminat dret á l' infern. No
res, aficaré dins sa tudossa de quatre caps vergos,
que, suposat que Inca ja es ciutat, p' el seu *bon*
nom s' han de donar funcions teatrals dins sa Co-
rema. Y.... ja heu creg que n' han dades de co-
medis de pinyol vermey, y de tota casta. Per
paga tenen una *triple* que los me dú venuts y ena-
morats. Era una llástima dexas perdre l' ocasió, y
el Bon Jesús que perdón per aquest pich.

Les primeres foren *zarzueles* ab qualque ballet
verdós. ¡Jesús que va agradar! Y els espectadors
que reyen com á betzols, y *bien* manbelletes, y se
repitel!

Posaren en escena el drama d' *Es saragay*, ti-
tolat: *En el seno de la muerte*. ¡Si que va ser sèria
la cosa! representaren dos suicidis, y un que s'en
penjá de bon deveres, han estat tres; tal volta
aquell desgraciat de Seuva prengué sa mostra en
el teatre.

De drames sèrios no més en daren un, perque
no feyan riure. Altre vegada li pegaren del *género*
chico, y no li dig res si heu vá ser blau es fester.
La Setmana de Passió, donaren: *Pascual Bailón*,
pessa divertida ferm; basta dirli que acabaren
ballant el *cancán*; però els actors per modestia no
ballaren tant *flamenco* com cantaven els papers,
y.., aquí gratey! alguns espectadors protestaren

ab siulos, fueras, renou per llarg, un desveri y Civils pel mitx. Ell ja n'hi havia que volien tirá tomátigues y..... que sé jo..... no m'ho han volgut contar tot.

Després d' axò gencara hey haurá catòlics qui hey acompanyarán les seues filles? Si senyor, jo 'n sé que no dexan cap sermó de Corema ni cap funció teatral. Axò si qu'es aprofitar el temps. Ell á n' aquests, ni el dimoni ni Deu los podrán haver per cap banda perque ab tots quedan bé.

Qui no més han volgut fer á Deu content, son les senyoras; no les han pogut jinyar perque assistissin al teatre durant la Corema. Molt ben fet, nobles cristianes, jo vos posaría coronas.

—Día 20 del mes passat trobaren un homo penjat á la raya de Seuva, diuen que era afectat de llegir en el llibre de ses coranta fuyes. Trist es haver de dar aquest *detall*; però qui es confrare que prenga candela.

—S'altra diassa me vaig topá amb un senyor d' aquests alts de barret, me saludá ab una reverent escomesa, y casi se tregué es capell. Jo totduna no comprenia com tant de cas, y llavors vaig pensar que s' acostan les eleccions. Alerta catòlics á ses escomeses, no vos volgueu condenar per un vot.

—El Dijous Sant se benehí en la nostra Parròquia una estatua del Salvador orant en l' hort de Jetsemaní; es igual á la de la Sang de Palma, y feta per la mateixa má del mestre Galmés.

Ja basta per avuy, me dispens si he estat massa llargarut y disponga del seu servidor y amich,

ABDÓN X. JANER.

MES CORRESPONDENCIA.— D. B. Rullan.— Sóller.—Rebuda poesia y *Devers dels caps de casa*. Ho aprofitarem quant mos haji completat lo qu' ofereix. Diga als subscriptors quexosos, que esperam poderlos complaure tant prest tenguém recursos abastament. Gracies per tot.

D. F. G. y M.—Manacor.—¡Sant homo! No 'l podem complaure. Lo nostro setmanari no es per propaganda industrial; si insertam anuncis es per procurarnos ajuda y per rês més. Vostê veja si els manacorins s' animan á darnos una maneta aumentant sa llista de subscriptors, y, llavò en parlarém.

ENTRETENIMENTS

TRIANGUL

Sustituir els punts amb lletres que lletgides de través y diagonalment digan: sa 1.ª un llinatge; sa 2.ª un nom propi de dona; sa 3.ª un animal; sa 4.ª un accident; sa 5.ª per l' horta; sa 6.ª lo que tenim tots y sa 7.ª un número romá.

XARADA

De cap á Santa total
ja 's partit en u dos tres
á prima cuarta es corral
y á sembrarhi magranés.

JOCH DE REFRANS

Escudella que no has de menjar dexala cremar.
Ca qui lladra no mossega.
Peresa clau de pobresa.
Qui no se cansa alcanza.
El peix gros se menja al petit.

Formar cinch paraules amb lletres tretes de cada un d' aquests adagis y que expressin un altre adagi mallorquí.

FUGA DE CONSONANTS

a.. A..o.i e. u. o. a..
ui .e u. o...e . ' .ey .o.a
e..ue .o. .ua.. ' a i.a.
a.. i ' .e .e. .o. .e .o.a

S. ELVIRO MÀS

Ses solucions en el número próxim

MESTRE FORNARI

PESSA AMB UN ACTE Y EN VERS MALLORQUÍ POPULAR

PER

Pere d' Alcántara Peña

D' aquesta chistosa comedieta n' hi ha exemplars venals á s' Imprenta d' en Jusep Mir, Cadena de Cort, número 11.

PREU DEL EXEMPLÁ—2 REALS

PLANS Y PROYECTES

D' ARQUITECTURA RELIGIOSA

BARTOMEU FERRÁ, Mestre d' Obres

Carré de Muntaner—10—estudi

Casa Grandia Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º.—BARCELONA

OBRADOR D' ARGENTERÍA

Dirigit per D. Jusep Fortesa—Rey

Mestre Orífice de la Catedral

Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

OBJECTES Y ROBES D' IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner

Carrer del Sindicat, números, 2 á 10

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizería, cristalería, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el *Pas d'en Quint* y la *Costa d'en Brossa*.

PRÈUS ECONÓMICHES

LA ROQUETA

DE

D. Pere A. Cetre

Fábrica de tota classe de ceràmiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d'edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

**CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA
ORNAMENTS SAGRATS**

y representant de la fábrica de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d'Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canalsobres, sacres y tot lo relatiu á l'ornamentació escultural de les iglesies.

S'hi trobarán també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepel·ligos, àmits, flochs de misal, bonets, galons, cinguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fábrica d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

Gran Establecimiento Nuevo de S. José

~~~~~ DE ~~~~~

IGNACIO FIGUEROLA

BRONDO esquina BORNE

Gran rebaja de precios por final de temporada

CAPAS confeccionadas.

PAÑOS para capas.

» » vestido.

Gergas en todas clases y colores.

GENEROS de algodón, novedad para vestidos de Señora.

ALFOMBRAS, Tapicerías, yutes y stors.

Camisería—Corbatería.—Paraguas—Bisutería.

ESPECIALIDAD EN TELAS BLANCAS

Ojo—Venta de retazos—Ojo

DEVOCIONARIS

hermosos y de tota casta, á sa tenda d'articles d'escriptori den Jusep Mir

Cadena de Cort núm. 11 y carré des Fideus núms. 1 y 3

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d'aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l'any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s'alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s'oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s'Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Portella, 16.